

Introducció

AQUEST treball ve motivat primordialment per la publicació del *Fossilium Catalogus* de Frech.

Fou encomanada la redacció de les parts referents als polípers del cretàcic al geòleg J. Felix, qui, no coneixent la totalitat de la bibliografia nostra o bé ometent-la, no esmenta en el catàleg cap fòssil del cretàcic superior de Catalunya ni d'Espanya.

En el catàleg de Mallada són més nombroses les cites del cretàcic superior, però no les de l'inferior. Aquelles cites ens feren sospitar la riquesa dels nostres jaciments.

Dels elements citats al catàleg de Felix la majoria havien estat ingressats a les sèries del Museu de Geologia de la Junta de Ciències Naturals de Barcelona.

Pel fet, entre altres motius, d'haver treballat alguns anys en les riques col·leccions de l'*Instituto Geológico y Minero de España*, a Madrid, tinguérem ocasió de veure la necessitat d'omplir el buit que en aquesta mena d'estudis hi havia en la nostra bibliografia.

Això no es podia portar a cap sense una seriosa exploració de jaciments, ni sense una revisió de col·leccions, les quals coses hem realitzat en aquests darrers anys.

L'exploració de jaciments ha estat feta personalment o amb amics o amb els nostres deixebles interessats en aquestes investigacions, ja durant les tasques escolars, ja en període de vacances.

Una de les primeres exploracions la realitzàrem al jaciment de Torallola, l'any 1928, en ocasió d'un viatge del nostre amic Agustí de Larragan a unes explotacions mineres de l'alt Pirineu: com que la recerca fou abundosa, repetirem l'exploració amb motiu d'un viatge del nostre amic Agustí Marín a la conca de Tremp per afers professionals. Havent planejat amb els alumnes una excursió a la vall d'Aran, se'ns presentava una ocasió magnífica per fer algunes exploracions en diversos jaciments (que en realitat foren molt fructuoses), entre altres el jaciment d'Isona, novament el de Torallola i alguns de l'eocènic.

La riquesa extraordinària dels jaciments dels voltants de La Pobla de Segur, considerats com a azoics, fou constatada pels membres de la Institució Catalana d'Història Natural, als quals acompanyàrem en ocasió de la Reunió Extraordinària a Viella, l'any 1934.

L'exploració del Montsec de Rúbies la férem per primera vegada acompanyant l'amic Màrius Guerin. Les bones relacions que teníem a Vilanova de Meià feren aquesta expedició altament profitosa, tant, que organitzàrem una nova expedició escolar que complementà amb escriu les recerques anteriors. Tenim, doncs, relativament ben explorats els jaciments noguerencs principals.

En aquest temps tinguérem ocasió de visitar els clàssics jaciments francesos pirinencs, especialment els de Rennes-les-Bains, Montagne des Cornes, Alet, Sougraigne, etc.; tots els quals ens proporcionaren material comparatiu.

Les comarques empordaneses també ens oferien un bon camp d'exploració i així férem les recerques dels voltants de Figueres i de l'alta conca de la Muga, acompanyats dels amics empordanesos i especialment de Ramon Margineda, de Vilajuïga.

Les investigacions als jaciments de les comarques de Garraf i del Baix Ebre ens foren molt més fàcils, ja que alguns dels nostres alumnes viuen en aquestes contrades.

La Roqueta de Canyelles i Les Mesquites de Vilanova i la Geltrú foren explorades principalment per E. Estruc, A. Viladric i R. Saperas, els quals recolliren abundós material amb interessants exemplars d'espongians i polípers. A Castellví de la Marca es feren unes excursions pels voltants de Can Pasqual, i tot i que era el jaciment més ric que es coneixia, no donaren resultats tan falaguers com en altres llocs.

Marmellà ha permès nombroses recerques collectives, sempre amb resultats estimulants, iniciades pel descobridor del jaciment, Ramon Saperas.

Els treballs que realitzàvem a les comarques del Baix Ebre i del Camp per a l'aixecament del *Mapa Geològic de España*, del 1927 al 1933, ens permeteren la troballa i exploració de nous jaciments, com són els del Montsià, la Serra de Godall i Masarbonès, els primers resultats dels quals donàrem en els fulls d'Alcanar i Valls.

A les recerques a la província de Castelló de la Plana han col·laborat P. Medall, de Villahermosa del Ríu; V. Badenas, de Cortes de Arenoso, i L. Milian, de Morella.

El resultat insospitat de les troballes, el fet de tenir de molt de

temps recollit tot el que fa referència a les formes fòssils d'Espanya, descrites per primera vegada, ens determinaren a encomanar l'estudi de molts exemplars a l'amic Ramière de Fortanier, de la Universitat de Tolosa, qui després de moltes vicissituds deixà el treball incomplet.

A les recerques nostres han contribuït a més —ja oferint exemplars, ja prestant-los per a llur determinació—, en primer lloc, el mestre de Vilanova de Meià, a qui es deu l'exploració del ric jaciment de la Llobera, el Dr. R. Candel, qui oferí exemplars del Montsec, el Dr. Solé i Sabarís, de Dos Hermanas, J. Fernández, M. de Cincunegui, E. Crespell, N. Llopis i d'altres.

En aquest treball han estat revisats acuradament els exemplars que existien en col·leccions particulars i també oficials com les de l'*Instituto Geológico y Minero de España*, a Madrid, la d'Agustí Marín, enginyer de mines, que té molts exemplars de Catalunya, la de Màrius Guerin, de Barcelona, així com la de Bartomeu Darder, de Tarragona.

La determinació del material ha estat possible de portar-la a cap amb la valuosa cooperació que ens ha ofert l'Institut Geològic de Madrid, en adquirir pel seu compte una de les més importants monografies dels polípers del cretàc superior apareguda en aquests darrers anys. La Biblioteca de l'Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona, que guarda la selecta bibliografia que tenia Vidal, ha estat una de les bases més interessants (que ens ha gratament sorprès), car portava nombroses anotacions marginals degudes a Vidal. I allà on no han pogut arribar les nostres disponibilitats econòmiques, hem arribat amb el despreniment de fòssils, per nosaltres ben estimats, a canvi de llibres a Museus estrangers, enfront de l'esperit eixorc d'algunes corporacions oficials de casa nostra.

Hem d'agrair ben corament la col·laboració que ens han prestat els amics Albert Viladric, del Vendrell; Vicenç Llovet i Mont-ros, de Castelló d'Empúries; el Secretari de la nostra Escola, Ramon Rierola i Isern, i el professor de la Universitat de Barcelona, Dr. Lluís Solé i Sabarís, qui ens ha proporcionat dades inèdites dels fòssils de Torroella de Montgrí.

Ens resta remerciar el Consell de Redacció dels ARXIVS de l'Escola Superior d'Agricultura, per la benevolència que ha tingut d'admetre en les seves planes aquest, si no valuós, almenys laboriós treball, en què hem posat tot el nostre esforç perquè Catalunya surti airosa per sobre tota la Península en aquesta branca tan fèrtil i desatessa de la ciència paleontològica.